

12/11/2024

[Time: Three hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Answer to both the sections should be written in the same answer book.

SECTION I

- 1) What is Marketing? Discuss its importance. (10)

OR

Write a note on Marketing Information System (MIS). (10)

- 2) What are the various factors influencing to the Consumer Behaviour? (10)

OR

Describe the various bases of Market Segmentation. (10)

- 3) Elaborate the various techniques of CRM. (10)

OR

Explain the Product Life Cycle (PLC) with its diagram. (10)

- 4) Highlight the various methods of pricing adopted by the marketers. (10)

OR

Bring out the problems of marketing of services. (10)

- 5) Write short notes on any two of the following: (10)

- a) Scope of Marketing
- b) Niche Marketing
- c) Elements of Promotion Mix
- d) Internet marketing

OR

Read the following case and answer the question given below. (10)

Santosh is a Commerce graduate. Since college days he was interested to venture into own business rather than working under someone. His father is a manufacturer and dealer of the readymade garments for men in Mumbai region. Santosh was assisting his father in his business and have learnt marketing strategy of the business. But he wanted to take his father's business in rural market and target rural customers.

Questions:

- a) Suggest effective rural marketing strategy to Mr. Santosh.
- b) Describe the possible problems that can be faced by Mr. Santosh in rural marketing.

*****

SECTION II

- 6) Define the term HRM. Discuss its functions. (10)

OR

Explain the process of HRP with suitable diagram. (10)

- 7) Discuss various methods of Training. (10)

OR

What are the benefits of Performance Appraisal of employees? (10)

- 8) Describe various styles of Leadership. (10)

OR

Write a note on Maslow's theory of Motivation. (10)

- 9) Bring out the various steps involved in employee grievance procedure. (10)

OR

Elaborate need for Succession Planning. (10)

- 10) Write short notes on any two of the following: (10)

- a) Features of HRM
- b) 360-degree appraisal
- c) Employee Morale
- d) Human Resource Audit

OR

Read the following case and answer the question given below. (10)

Rajan & Co. of Mumbai expanded its business in Delhi and Bangalore. For their new branches they need employees. Ms. Shilpa is an HR manager in Rajan & Co. at Mumbai office since last 3 years.

Questions:

- c) Suggest the various source of recruitment to Ms. Shilpa
- d) What steps Ms. Shilpa should take for selection of new staff?

*****

मराठी रुपांतर
[वेळ: ३ तास]

[गुण:१००]

- सूचना: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिके लिहा.
४) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

विभाग १

- १) विपणन म्हणजे काय? त्याच्या महत्वावर चर्चा करा. (१०)
किंवा
विपणन माहिती प्रणाली (MIS) वर एक टीप लिहा. (१०)
- २) ग्राहकांच्या वर्तनावर परिणाम करणारे विविध घटक कोणते आहेत? (१०)
किंवा
बाजारपेठ विभाजनाच्या विविध आधाराचे वर्णन करा. (१०)
- ३) CRM ची विविध तंत्रे स्पष्ट करा. (१०)
किंवा
आकृतीसह उत्पादन जीवन चक्र (PLC) स्पष्ट करा. (१०)
- ४) व्यावसायिकांनी अवलंबलेल्या किंमतीच्या विविध पद्धती अधोरेखित करा. (१०)
किंवा
सेवांच्या विपणनातील समस्या सांगा. (१०)
- ५) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१०)
अ) विपणनाची व्याप्ती ब) निश (Niche) विपणन
क) जाहिरात मिश्रचे घटक ड) इंटरनेट विपणन
किंवा

पुढील व्यष्टीचे वाचन करा आणि खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तर द्या. (१०)

संतोष हा वाणिज्य शाखेचा पदवीधर आहे. कॉलेजच्या दिवसांपासूनच त्याला कोणाच्या तरी हाताखाली काम करण्यापेक्षा स्वतःचा व्यवसाय करण्याची आवड होती. त्याचे वडील मुंबई प्रदेशात पुरुषांसाठी तयार कपड्यांचे उत्पादक आणि व्यापारी आहेत. संतोष त्याच्या वडिलांना त्यांच्या व्यवसायात मदत करत होता आणि व्यवसायाची विपणन धोरण शिकला होता. पण त्याला वडिलांचा व्यवसाय ग्रामीण बाजारपेठेत नेऊन ग्रामीण ग्राहकांना लक्ष्य करायचे होते.

प्रश्न:

- अ) श्री संतोष यांना प्रभावी ग्रामीण विपणन धोरण सुचवा.
ब) ग्रामीण विपणनामध्ये श्री संतोष यांना भेडसावणाऱ्या संभाव्य समस्यांचे वर्णन करा.

*****

विभाग २

६) HRM या शब्दाची व्याख्या करा. त्याच्या कार्याची चर्चा करा. (१०)

किंवा

योग्य आकृतीसह HRP ची प्रक्रिया स्पष्ट करा. (१०)

७) प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धतींवर चर्चा करा. (१०)

किंवा

कर्मचाऱ्यांच्या कामगिरीच्या मूल्यांकनाचे काय फायदे आहेत? (१०)

८) नेतृत्वाच्या विविध शैलींचे वर्णन करा. (१०)

किंवा

मॅन्सलोच्या प्रेरणा सिद्धांतावर एक टीप लिहा. (१०)

९) कर्मचाऱ्यांच्या तक्रार प्रक्रियेमध्ये समाविष्ट असलेल्या विविध पायऱ्यांची चर्चा करा.

किंवा

उत्तराधिकार नियोजनाची गरज सांगा. (१०)

१०) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१०)

अ) HRM ची वैशिष्ट्ये

ब) 360-डिग्री मूल्यांकन

क) कर्मचारी मनोबल

ड) मानव संसाधन ऑडिट

किंवा

पुढील व्यष्टीचे वाचन करा आणि खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तर द्या. (१०)

मुंबईच्या राजन आणि कंपनीने दिल्ली आणि बंगळूरुमध्ये आपला व्यवसाय विस्तारित केला आहे. त्यांच्या नवीन शाखांसाठी त्यांना कर्मचाऱ्यांची गरज आहे. शिल्पा गेल्या ३ वर्षांपासून राजन अँड कंपनीच्या मुंबई कार्यालयात एच.आर. मॅनेजर आहेत.

प्रश्न:

अ) शिल्पाला भरतीचे विविध स्रोत सुचवा

ब) शिल्पाने नवीन कर्मचाऱ्यांच्या निवडीसाठी कोणत्या पायऱ्या अनुसरल्या पाहिजेत?

*****